

Voortgangsrapportage 2023

Regioaanpak

‘Veiligheid voor elkaar’

Tegengaan van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld
Regio Amsterdam-Amstelland

Inhoudsopgave

1.	Voorwoord	3
2.	Verbeteren samenwerking binnen en buiten ketens	5
3.	Aandacht voor maatschappelijke impact van gendergerelateerd geweld	8
4.	Gerichte inzet per specifieke doelgroep	12
5.	Gerichte aandacht voor verhogen kennis en vaardigheid	16
6.	Monitoring	19
7.	Vooruitblik naar 2024	21

1. Voorwoord

Sinds 2020 is de Regioaanpak ‘Veiligheid voor elkaar’ (2020-2024) in werking. In deze Regioaanpak ligt de nadruk op het creëren van een veilige thuissituatie voor elke inwoner van de regio. De ambitie van de regio Amsterdam-Amstelland is dat geen enkel kind, geen enkele volwassene meer te maken krijgt met geweld in afhankelijkheidsrelaties.

De focus van de Regioaanpak ligt op het voorkomen, stoppen en duurzaam oplossen van huiselijk geweld¹, kindermishandeling en seksueel geweld. Wij hebben hiervoor twee duidelijke doelgroepen, die wij actief willen inzetten in het tegengaan van geweld achter de voordeur: enerzijds de inwoners van Amsterdam-Amstelland, die wij in staat stellen tot het handelen bij huiselijk geweld door eerder te signaleren, geweld bespreekbaar te maken en signalen te delen met (on)officiële organisaties. En anderzijds de professionals, zij worden beter in staat gesteld en intensiever ingezet om risicosignalen op tijd te signaleren en adequaat op te volgen, welke nodig zijn om onveiligheid duurzaam te stoppen.

De Regioaanpak is opgebouwd uit de volgende drie speerpunten:

Speerpunt 1: Zichtbaar, bespreekbaar en ieders verantwoordelijkheid

Speerpunt 2: Verantwoord opvoederschap² en veilige relaties

Speerpunt 3: Geweld stoppen en structureel oplossen

Deze speerpunten vormen de basis van de aanpak tegen Huiselijk Geweld, Kindermishandeling (HGKM) en Seksueel Geweld, toch staan zij niet op zichzelf. Binnen de speerpunten is overlap, kruisbestuiving en versterken zij elkaar. Het jaar 2023 kenmerkt zich dan ook door een aantal bewegingen die de hele aanpak raken:

- Het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming;
- De inzet op de versterking tussen straf- en zorgpartners;
- Het tegengaan van gendergerelateerd geweld en de toegenomen maatschappelijke aandacht voor dit probleem;
- De gebiedsgerichte samenwerking tussen de gemeentes Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

In 2021 is na een pilotfase het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming opgesteld, waarin gewerkt is aan stevigere lokale teams, betere samenwerking tussen lokale teams en de regionale veiligheidsteams en waarin een nieuwe bescherming werd ontwikkeld. Deze bescherming is niet alleen voor de doelgroep gezinnen, maar ook voor huishoudens zonder kinderen (0-100 jaar). De huidige beschermingsketen voldoet niet meer: het is niet transparant, duurt te lang vanwege een estafette-aanpak en is daardoor niet effectief. Amsterdam-Amstelland heeft als proeftuin een integrale aanpak ontwikkeld. In deze integrale aanpak ondersteunen vaste veiligheidsexperts van Blijvend Veilig³ lokale teams, waarbij zij in de meest complexe situaties zelf gezinnen en huishoudens begeleiden. Zij werken in duo's en zijn onderdeel van de wijkgerichte aanpak. Deze sterk vereenvoudigde en meer effectieve aanpak kan ook bijdragen aan een aantrekkelijke werkpraktijk. In november 2022 is daarom besloten vanaf december 2023 de nieuwe aanpak stapsgewijs te gaan invoeren in de regio Amsterdam-Amstelland.

Versterken samenwerking zorg- en strafpartners

Niet alleen focusten we in 2023 op het beter werken binnen de beschermingsketen, ook was er extra aandacht voor het versterken van de samenwerking en verbinding tussen zorg- en strafpartners. Zodat zij elkaar beter weten te vinden bij het delen van signalen, bij acute onveiligheid en zodat zij samen toewerken naar structurele veiligheid. Vanuit deze samenwerking zijn stappen gezet in het ontwikkelen van een 'plegeraanpak', waarbij het doel is om te komen tot een effectieve en integrale aanpak met aandacht voor alle betrokkenen, inclusief specifieke aandacht voor de pleger. Deze aanpak heeft als doel; herhaling van geweld voorkomen en hardnekkige patronen doorbreken. Daarnaast is er ingezet op de doorontwikkeling van de maatregel Tijdelijk Huis Verbod (THV). Ook zijn stappen

¹ Huiselijk geweld is geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer. Dat kunnen zijn: partners, ex-partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld. Vormen van huiselijk geweld zijn: kindermishandeling, oudermishandeling, eengerelateerd geweld (zoals eerwraak, vrouwelijke genitale verminking / 'vrouwenbesnijdenis' of huwelijksdwang) en partnergeweld en ex-partnergeweld in alle verschijningsvormen (ook psychische mishandeling en stalking). Bron: Rijksoverheid.nl

² Kinderen hebben met regelmaat meerdere opvoeders die (on)veiligheid in de opvoeding kunnen brengen dan alleen de (biologische) ouders. Zoals bijvoorbeeld nieuwe relaties van (een van) de ouders, grootouders of pleegouders. Om deze reden spreken we in dit document over opvoederschap en opvoeders, in plaats van ouderschap en ouders.

³ Blijvend Veilig bestaat uit professionals die vanuit verschillende organisaties samenwerken om de veiligheid te herstellen. Binnen Blijvend Veilig werken de volgende organisaties samen: Jeugdbescherming Regio Amsterdam, Veilig Thuis, Blijf Groep, Raad voor de Kinderbescherming, William Schrikker Stichting en gemeenten in Amsterdam-Amstelland.

gezet om de verbinding tussen Jeugdzorg en volwassenen Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) te verstevigen en om de intergenerationele overdracht van HGKM te stoppen.

Maatschappelijke aandacht

2023 kenmerkt zich ook door de toegenomen maatschappelijke aandacht voor gendergerelateerd geweld. Dit maakt dat het aantal slachtoffers dat hulp zoekt na seksueel geweld fors is gestegen. Vermoedelijk is dit het topje van de ijsberg. Daarom is het tegengaan van seksueel geweld een prioriteit. Hiervoor zetten wij onder andere communicatiecampagnes in om het bewustzijn over (de impact van) seksueel geweld te vergroten en het meer bespreekbaar maken. Doel is het verlagen van de drempel voor het vragen om hulp. Ook was er in 2023 extra aandacht voor femicide, vrouwenmoord. Onder andere door het organiseren van een conferentie voor professionals en een communicatiecampagne voor inwoners is er extra ingezet op bewustwording en kennis over het voorkomen van vrouwenmoord.

Verhogen kennis en vaardigheden

Ook voor specifieke (doel)groepen was in 2023 extra inzet. Zo zijn er inspanningen verricht om ervaringsdeskundigen beter te betrekken bij de aanpak van HGKM. Hiernaast was gerichte aandacht voor de aanpak van geweld bij kwetsbare groepen en is er ingezet op het verhogen van kennis en vaardigheden bij informele én formele partijen.

Naar samenhang speerpunten

Waar bij de start van de Regioaanpak de indeling naar de drie speerpunten goed werkte, blijkt nu dat de speerpunten niet zonder elkaar bestaan bij het tegengaan en oplossen van Huiselijk Geweld, Kindermishandeling en Seksueel Geweld. De speerpunten helpen bij het belichten en aanvliegen van de aanpak vanuit verschillende kanten, maar voor het behalen van onze doelstelling om het geweld te stoppen, zijn alle speerpunten samen nodig. Mensen kunnen zowel omstander, als professional, als slachtoffer én pleger zijn. De speerpunten hebben een specifiek focusgebied. Dwars door dit focusgebied lopen maatschappelijke veranderingen en politieke aandacht. Deze voortgangsrapportage is dan ook niet ingedeeld volgens de drie speerpunten, maar volgt de onderliggende bewegingen van de aanpak:

1. Verbeteren samenwerking binnen en buiten ketens;
2. Aandacht voor thema's die in de maatschappij spelen;
3. Aandacht voor inzet op en voor specifieke doelgroepen;
4. Gerichte aandacht voor het verhogen van kennis en toepassing daarvan.

In 2024 zal er een nieuwe Regioaanpak worden opgesteld, waarin de aanpak van de gemeenten in Amsterdam-Amstelland voor de jaren 2025-2029 staat beschreven.

2. Verbeteren samenwerking binnen en buiten ketens

Om huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld te signaleren, voorkomen en stoppen is een goede samenwerking tussen partners onmisbaar. In 2023 zijn er stappen binnen de beschermingsketen gezet om meer integraal te werken door de ontwikkelingen van het Regionaal Veiligheidsteam Blijvend Veilig. Ook is er ingezet op een versterkte samenwerking tussen de zorg- en strafketen, zodat partijen samen aan structurele veiligheid kunnen werken. Een andere samenwerking waar in deze Regioaanpak aandacht voor is, is de verbinding tussen de volwassenen GGZ en Jeugdzorg. Problemen met geweld achter de voordeur raken namelijk het hele gezin of huishouden en beperken zich niet tot één gezinslid.

Resultaten

- ✦ Vanaf 1 december 2023 is het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ingevoerd in Amsterdam-Noord en Uithoorn, hier werken organisaties alleen nog maar volgens deze nieuwe werkwijze.
- ✦ Er zijn meer sociaal psychiatrisch verpleegkundigen aangesteld, zodat alle teams van Jeugdbescherming Amsterdam-Amstelland, Blijvend Veilig en (een deel van de) de William Schrikker Stichting gebruik kunnen maken van hun expertise.

2.1 Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Samenwerking tussen de lokale teams en rest van sociaal domein

De afgelopen jaren is een goede samenwerking ontstaan met het Ouder- en Kindteam (OKT) in Amsterdam, Buurtteams Amsterdam en het Sociaal team in Uithoorn. In de praktijk is een aanpak gegroeid waarin de veiligheidsexperts van Blijvend Veilig vroegtijdig door de lokale teams worden betrokken voor advies of om als duo de huishoudens bij te staan. Overdracht naar Blijvend Veilig is daardoor meestal niet meer nodig. In Amsterdam-Noord geven de drie teams van Blijvend Veilig nu ook samen met de Buurtteams en de specialistische jeugdhulp het gebiedsgericht werken vorm. Huishoudens en gezinnen worden geholpen door vaste, vertrouwde mensen van het OKT of buurtteam, waar nodig ondersteund door een vertrouwd gezicht van het RVT.

2.2 Voortgang rapport Voorbij de onmacht

Dat de samenwerking van groot belang is, maakte een calamiteit eind december 2020 pijnlijk duidelijk. Een 14-jarig meisje werd door haar vader doodgeschoten, waarna hij vervolgens zelfmoord pleegde. Hulpverleningsinstanties bleken geen grip op de zaak te hebben kunnen krijgen. Naar aanleiding van de calamiteit is uitgebreid onderzoek gedaan door betrokken partijen met een onafhankelijke voorzitter. Vanaf de zomer in 2021 is vervolgens gestart met een intensief verbetertraject, waarbij de externe begeleidingscommissie 'Voorbij de onmacht' partijen en de gemeente scherp hield. De aanbevelingen werden opgevolgd, daarnaast is er gekozen om een beweging te starten op basis van drie hoofdthema's. Het traject 'Voorbij de Onmacht' zal in januari 2024 worden afgesloten.

Het eerste thema uit het rapport is 'Rust en ruimte voor de professional'. Een verlaagde caseload en het werken conform het Toekomstscenario dragen daaraan bij. Ook is geïnvesteerd in het meer gezamenlijk dragen van de verantwoordelijkheid voor veiligheid door het netwerk. Er is een 'ontschuldigende' manier van spreken ontwikkeld. Dit zorgt ervoor dat professionals hun zorgen en twijfels kunnen én durven te bespreken, wat de samenwerking bevordert. Er is besloten deze manier van werken ook te gaan hanteren binnen de beoogde gebiedsgerichte samenwerking om het gezin heen dat nu wordt ingericht. Alle relevante partijen die werken voor en met het gezin vormen een maatwerkteam voor gezinnen met complexe problematiek en werken samen in wat de gezinsleden nodig hebben.

Verbeteren samenwerking met volwassenen GGZ

Het tweede thema is 'Toewerken naar netwerksamenwerking'. Daarbij is bijzondere aandacht voor institutioneel vertrouwen. In 2023 is gewerkt aan het herkennen van vaste patronen – binnen en tussen organisaties – die effectief werken belemmeren en deze patronen vervolgens te doorbreken. Dat geldt op alle niveaus, zowel voor professionals, uitvoeringsbestuurders, als voor de gemeente. Het toewerken naar netwerksamenwerking hangt ook samen met het derde thema: verbeteren van de samenwerking met de volwassenen GGZ. Het volgende hoofdstuk gaat dieper in op dit thema.

2.3 Verbinding met volwassenen Geestelijke Gezondheidszorg

Zoals veel situaties laten zien, heeft HGKM impact op het hele gezin. De oorzaken van dit geweld kunnen zeer verschillend zijn. Bij 70% procent van de kinderen die door Gecertificeerde Instellingen (GI's) worden begeleid, blijkt bij in ieder geval één van de opvoeders (een vermoeden van) psychische problematiek aanwezig te zijn. Door die problematiek kan het voor de opvoeder ingewikkeld zijn om sensitief en responsief te reageren op het kind (dit zijn twee vaardigheden die noodzakelijk zijn bij het veilig laten opvoeden van kinderen), met als gevolg een verhoogd risico op een onveilige opvoeding en ontwikkeling. Kinderen die opgroeien in onveilige omstandigheden hebben zelf ook een zeer grote kans om agressief gedrag te vertonen of psychische problematiek te ontwikkelen. Hierdoor ontstaat er intergenerationele doorgifte van problematiek. Om effectief te zijn is het daarom noodzakelijk om traumasensitief te werken en traumabehandeling bij betrokkenen (slachtoffers, plegers en kinderen) in te zetten. In de Regioaanpak HGKM investeren de Amsterdam-Amstelland gemeenten om deze intergenerationele problematiek te stoppen en de vicieuze cirkel te doorbreken, hier zal in 2024 nog meer op ingezet worden. Door te investeren in het versterken van de samenwerking tussen de Jeugdzorg en de volwassenen GGZ kan de hulpverlening integraal naar een gezin kijken en samenwerken.

Meer sociaal psychiatrisch verpleegkundigen

In de regio Amsterdam-Amstelland zijn er een aantal organisaties die deze verbinding tussen volwassenen GGZ en jeugdzorg leggen, waaronder de inzet van sociaal psychiatrisch verpleegkundigen (SPV-en) bij Veilig Thuis, Jeugdbeschermingsorganisaties en Switch. In de teams van de GI's Jeugdbescherming Regio Amsterdam en de William Schrikker Stichting zijn SPV-en ingezet van de GGD en van volwassenen GGZ-instellingen GGZ inGeest en Arkin. Zij ondersteunen de jeugdbeschermers in de begeleiding van gezinnen waar kindermishandeling of jeugddelinquentie plaatsvindt. Zij consulteren de jeugdbeschermers over onbegrepen gedrag van volwassenen, gaan mee naar huisbezoeken en hebben, indien daar behoefte aan is, gesprekken met opvoeders. Door die gesprekken kunnen de sociaal psychiatrisch verpleegkundigen opvoeders ondersteunen naar de juiste hulp, bijvoorbeeld via de huisarts naar de juiste organisaties of via buurtteams naar financiële ondersteuning.

Het afgelopen jaar zijn er meer sociaal psychiatrisch verpleegkundigen aangesteld, een stijging van vier naar zeven medewerkers. Hierdoor kunnen alle teams van Jeugdbescherming Amsterdam-Amstelland, Blijvend Veilig en (een deel van de) William Schrikker Stichting gebruikmaken van hun expertise. De gemeente Amsterdam en het Zilveren Kruis hebben de financiering van de samenwerking met een jaar verlengd, daarbij hebben alle stakeholders aangegeven zich in te willen zetten om structurele financiering te ontwikkelen.

Hulporganisaties samen in één team

Een tweede voorbeeld is Switch, een initiatief van Altra Jeugdhulp, Blijf Groep, BRicht GGZ en forensische GGZ de Waag. Deze partijen werken samen in één team en bieden gezamenlijk hulp aan gezinnen waar intergenerationele overdracht plaatsvindt en waar eerdere hulpverlening aan individuele gezinsleden niet hielp. In 2023 heeft Switch toestemming gekregen om meer gezinnen te gaan behandelen. Per jaar kunnen er nu tien gezinnen geholpen worden, waarvan er nu zes in behandeling zijn. Vanuit de Regioaanpak is daarnaast geld beschikbaar voor opvoeders die niet in staat zijn om het eigen risico van de verzekeringskosten te betalen, wat vroegtijdige uitval van behandeling voorkomt. Daarnaast wil Switch de doelgroep breder maken door het team uit te breiden met een partner gespecialiseerd in verslavingszorg.

Ten slotte is geïnvesteerd in de oprichting van een Integrale crisisdienst; een samenwerking tussen Arkin, Levvel en Veilig Thuis. Samen ontwikkelen zij een geïntegreerde effectieve crisisdienst van 0-18 jaar. Deze nieuwe inrichting streeft ernaar dat de losse crisisdiensten van Arkin, Levvel en Veilig Thuis samen kunnen gaan in één integrale crisisdienst voor alle jeugdigen tot 18 jaar en hun gezinnen. De crisisdienst is 24/7 bereikbaar via één telefoonnummer, met een doorgeleide naar de volwassenen GGZ, inclusief de Spoedeisende Psychiatrie Amsterdam.

2.4 Versterkte samenwerking en verbinding zorg & straf

Het afgelopen jaar werd de samenwerking tussen zorg- en strafpartners nog verder versterkt. Het is belangrijk dat partners elkaar goed weten te vinden wanneer sprake is van geweld. Bijvoorbeeld als het gaat om het delen van signalen, in het kader van acute veiligheid of het samen toewerken naar structurele veiligheid. Deze partners werken niet alleen aan het vergroten van de veiligheid en het bieden van zorg aan de slachtoffers, maar zetten ook in op het bieden van zorg aan de plegers.

Plegeraangepak

Het (door)ontwikkelen van een (bewezen) effectieve en integrale plegeraangepak is een belangrijke ambitie binnen de Regioaangepak en binnen het programma Seksueel Intimidatie en Seksueel Geweld (SISG). Aandacht voor alle betrokkenen bij seksueel geweld en huiselijk geweld en kindermishandeling, inclusief specifieke aandacht voor de pleger, kan herhaling van geweld voorkomen. Ook kunnen daardoor hardnekkige patronen van (intergenerationeel) geweld doorbroken worden. Om deze ambitie waar te maken, is het noodzakelijk om voldoende beschikbaar aanbod voor plegers te hebben. Daarbij is het belangrijk dat professionals bekend zijn met dit aanbod en dat eventuele drempels weg worden genomen die een belemmering vormen voor het inzetten van dit hulpaanbod voor plegers.

Op dit moment vindt een analyse van het reeds beschikbare aanbod plaats en wordt bekeken welk aanbod nog ontbreekt. Hierna wordt een sociale kaart ontwikkeld voor professionals, waarin het hulpaanbod voor zowel plegers van HGKM als Seksueel Geweld beschreven staat. 2024 staat in het teken van het (door)ontwikkelen van aanbod en het inzetten van verbetermaatregelen om tot een integrale plegeraangepak te komen.

Doorontwikkeling Tijdelijk Huisverbod

Een effectief middel dat ingezet kan worden voor de plegers van HGKM is de bestuursrechtelijke maatregel Tijdelijk Huisverbod (THV). Dit verbod geeft een burgemeester de bevoegdheid om een persoon, van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, tijdelijk de toegang tot de eigen woning te ontfangen. Het doel van het THV is ingrijpen in een (dreigende) noodsituatie, het voorkomen van (verdere) escalatie en het op gang brengen van noodzakelijke hulpverlening. Het is een belangrijk en effectief instrument voor veiligheid in gezinnen. Het afgelopen jaar stond dan ook in het teken van de doorontwikkeling van het instrument THV.

Voorbeelden van maatregelen die hiervoor zijn genomen: verbeterde samenwerking tussen Veilig Thuis en de politie voor het eerder signaleren van mogelijke THV-casussen en

het ontwikkelen van informatiematerialen voor het inzetten van het THV vanuit de hulpverlening. Ook wordt gewerkt aan het verbeteren van de randvoorwaarden van een THV, onder andere door het bieden van een opvangplek aan kwetsbare uithuisgeplaatsten en het verbeteren van de hulp voor kinderen tijdens de duur van een THV. Tevens is in gezamenlijkheid met de G4 een lobbytraject opgezet richting het ministerie van Justitie en Veiligheid. Deze lobby is ingezet om de aanbeveling uit het rapport te kunnen realiseren om de termijnen van een THV te flexibiliseren.

Op andere terreinen wordt het instrument THV ook doorontwikkeld. Zo is er een geïntegreerd werkproces THV vastgesteld door Blijvend Veilig en Blijf Groep. Dit heeft als doel om stapsgewijs en middels een beslisboom duurzame veiligheid te bewerkstelligen in gezinnen en huishoudens waar een hoog risico op (herhaling van) huiselijk geweld speelt. In Amsterdam Nieuw-West wordt onderzocht of het instrument THV meer kan worden toegepast, eventueel in combinatie met vrijwillige time-out plekken voor plegers. Op die manier kan de pleger in een vroeg stadium (tijdelijk) uit een situatie worden gehaald en kan begeleiding worden opgestart, zodat geweld kan worden voorkomen of eerder kan worden gestopt. Ook wordt geëxperimenteerd met het betrekken van ervaringsdeskundige plegers en is de samenwerking met informele partijen geïntensiveerd.

De verbeterde samenwerking in de zorg- en strafketen komt ook tot uiting in het betrekken van Reclassering bij de uitvoering van THV. Hiermee wordt beoogd om uithuisgeplaatste personen, die een opgelegd THV en een hoog risico op recidive hebben, vaker te motiveren tot het meewerken aan opgelegde hulp. In 2023 hebben tot en met november achttien uithuisgeplaatsten gebruik gemaakt van deze begeleiding.

Veiligheid Voorop

De afgelopen jaren hebben ook Veilig Thuis, het Openbaar Ministerie, politie, Reclassering en de Raad voor de Kinderbescherming geïnvesteerd in een Regionaal Netwerk Zorg en Straf Amsterdam-Amstelland, waar ook de gemeente Amsterdam bij aansluit. In dit overleg wordt extra ingezet op het katalyseren van thema's waar straf en zorg samenlopen conform de visie Veiligheid Voorop. Zo wordt er gewerkt aan een gezamenlijke aanpak bij verdachten van huiselijk geweld en het verkrijgen van zicht op de acute (on)veiligheid van direct betrokkenen, zodat er voortijdig maatregelen getroffen kunnen worden. Binnen Veiligheid Voorop leven er nog een aantal obstakels, zoals de geringe aantallen huiselijk geweld-verdachten binnen ZSM (Zorgvuldig, Snel, Maatwerk), de verspreide aanpak huiselijk geweld over verschillende organisaties en afdelingen en de randvoorwaarden. Wel zien alle partijen de meerwaarde van de directe afstemming en samenwerking op ZSM, waardoor er ook in 2024 hierop ingezet zal worden.

3. Aandacht voor maatschappelijke impact van gendergerelateerd geweld

In oktober 2017 ontstond #MeToo op sociale media, nadat een aantal modellen en actrices zich uitspraken over het seksueel misbruik waarvan zij slachtoffer waren. Hierop ontstond een initiatief tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag, seksuele intimidatie, lastigvallen, misbruik, aanranding en verkrachting, in het bijzonder binnen de machtsverhouding van een werk- of onderwijsomgeving.

Resultaten

- ✦ Voor professionals in mensenhandel is een kennissessie georganiseerd over het herkennen en bespreekbaar maken van seksueel geweld en seksuele uitbuiting in afhankelijkheidsrelaties bij jongeren met een niet-zichtbare beperking.
- ✦ Het CSG heeft vijf muzikale lezingen van Stichting 'Wij zijn M' over seksueel misbruik aangeboden aan en gespeeld voor professionals
- ✦ In december zijn posters over intieme terreur verspreid en opgehangen bij huisartsen, op scholen, in wijkcentra, in bibliotheken, in horeca en op damestoiletten in horeca.
- ✦ 78 hulpverleners volgden de training 'handelen bij een vermoeden van seksueel misbruik en ouderschap', georganiseerd door Adviesteam Seksueel Misbruik.
- ✦ Ongeveer 300 professionals namen deel aan een conferentie over femicide en intieme terreur, waar onder andere ervaringsdeskundigen en onderzoekers hun verhaal deden.

Toen het programma BOOS in 2021 een aflevering maakte over (seksuele) misstanden bij The Voice of Holland, laaide dit maatschappelijke debat in Nederland opnieuw op. Daarnaast zien we het afgelopen jaar toegenomen media-aandacht en maatschappelijk bewustzijn voor vrouwenmoord, ook femicide genoemd, en intieme terreur. Daarbij groeit het bewustzijn dat huiselijk geweld en seksueel geweld in de praktijk vaak samengaan. Mede door deze ontwikkelingen is in 2023 extra ingezet op het tegengaan van seksueel geweld in samenwerking met het Centrum Seksueel Geweld, maar ook op het vergroten van het bewustzijn over intieme terreur en femicide.

3.1 Tegengaan van Seksueel Geweld

Stijging hulp- en adviesvragen

De afgelopen jaren heeft er een sterke toename van het aantal hulpvragen plaatsgevonden bij het Centrum Seksueel Geweld Amsterdam-Amstelland (CSG). Ook de halfjaarcijfers over het eerste deel van 2023 laten een lichte stijging zien ten opzichte van 2022. Van januari tot en met juni 2023 kwamen er 635 hulp- en adviesvragen binnen. In de eerste helft van 2022 waren dit er 625.

De stijging van het aantal hulpvragen bij het CSG is ook toe te schrijven aan regionale campagnes en de daarmee gepaard gaande groei van de naamsbekendheid van het CSG. Met de komst van de nieuwe wet seksuele misdrijven⁴ in 2024 zal het aantal slachtoffers van online en offline seksueel misbruik dat naar buiten treedt naar verwachting verder toenemen. Naast een toename in het aantal vragen ziet het CSG ook meer complexiteit van de casuïstiek en vaker meervoudige problematiek; dit vraagt om meer tijd en handelingen per cliënt. Gezien de stijgende hulpvragen heeft het CSG een toekomstbestendig groeiscenario opgesteld dat inzicht biedt in de benodigde capaciteit. Het CSG heeft extra middelen ontvangen om in te zetten op het aantrekken van die capaciteit.

⁴ In de nieuwe wet staat dat het hebben van seks of het uitvoeren van seksuele handelingen met iemand als je weet of moet vermoeden dat die ander niet wil, strafbaar wordt als een vorm van aanranding of verkrachting. Ook als er geen sprake is van dwang. Seksueel contact moet altijd plaatsvinden met wederzijds goedvinden. De wet erkent instemming (consent) als essentiële voorwaarde voor seksuele handelingen. Indien er wel sprake is van dwang, zal dit gelden als een strafverzwarend element.

Fysieke locatie slachtoffers seksueel geweld

De Amsterdam-Amstelland gemeenten werken samen in een gemeenschappelijke regeling op het gebied van de aanpak van HGKM en seksueel geweld. Hierin is in 2023 besloten een nieuwe fysieke locatie voor het CSG Amsterdam-Amstelland te realiseren, waarbij verschillende voorzieningen bij elkaar gehuisvest zullen worden. Er is gekozen voor een locatie in Amsterdam die een regionale functie heeft. Tevens wordt de mogelijkheid verkend om een dependance in de regio Amsterdam-Amstelland te realiseren.

Op een dergelijke locatie werken professionals van verschillende disciplines samen, waardoor op een laagdrempelige manier multidisciplinaire zorg wordt geboden aan slachtoffers van seksueel geweld. Het bieden van multidisciplinaire hulp door een team van professionals is van meerwaarde voor zowel slachtoffers, als hulpverleners in de Amsterdam-Amstellandgemeenten. Verschillende organisaties en initiatieven kunnen namelijk makkelijker en beter samenwerken, waardoor er meer samenhang ontstaat en slachtoffers van seksueel geweld betere hulp krijgen. Daarbij hoeven slachtoffers niet meer tussen verschillende locaties te reizen en kunnen zij sneller, efficiënter en op een meer trauma sensitieve wijze geholpen worden. De verwachting is dat dit de drempel voor het zoeken naar hulp na een ongewenste seksuele ervaring kan verlagen.

Communicatiecampagnes

Om eventuele drempels voor slachtoffers om hulp te zoeken te verminderen, zijn er verschillende campagnes ingezet, zowel voor slachtoffers, als voor naasten en omstanders. Veel burgers en professionals zijn nog onvoldoende op de hoogte van de hulpverleningsmogelijkheden na een ervaring met seksueel geweld. Dit jaar is met name ingezet op kwetsbare mannen en jongens, studenten en mensen uit de LHBTIQ+-gemeenschap.

Het CSG zette voor mannelijke slachtoffers de boodschap "Ook jongens en mannen kunnen slachtoffer worden van seksueel geweld. Het CSG is er voor jou" in. Ook zette het CSG in op studenten met de boodschap "dit is wat je belt bij seksueel geweld" en op naasten met het bieden van handvatten. Tijdens Pride en Queer Amsterdam draaide het CSG een online en offline campagne voor LHBTIQ+-slachtoffers, onder andere door stickers van het CSG op mobiele toiletten en plaskruizen te plaatsen.

Voorlichting en training rondom seksueel geweld

Naast campagnes organiseerde het CSG verschillende voorlichtingen en trainingen. Het betrof voorlichting aan diverse doelgroepen als huisartsen, docenten, politieagenten, informele organisaties en het lokale veld. Speciaal voor professionals en verwijzers is de driedaagse training 'Handelen bij (een vermoeden van) seksueel misbruik' ontwikkeld. Deze training wordt georganiseerd door het Adviesteam Seksueel Misbruik en gegeven door trainers van BRicht GGZ Jeugd en Gezin en Meer Mogelijkheden. Dit jaar hebben in totaal 78 hulpverleners en onderzoekers hieraan meegedaan. Dit jaar is ook voor de tweede keer de training seksueel misbruik en ouderschap gegeven. In deze training leren professionals hoe ze opvoeders zo goed mogelijk kunnen ondersteunen bij de opvoeding als zij zelf te maken hebben gehad met seksueel misbruik.

Speciaal voor professionals die verbonden zijn aan de casustafel mensenhandel is een kennissessie georganiseerd. Deze sessie ging over het herkennen en bespreekbaar maken van seksueel geweld en seksuele uitbuiting in afhankelijkheidsrelaties bij jongeren met een niet-zichtbare beperking. Het Steunpunt Seksueel Geweld was aanwezig tijdens de training om eventuele vragen over seksueel geweld te ondervangen en de professionals te wijzen waar ze naartoe kunnen bij vermoedens van seksueel misbruik.

Muzikale lezing seksueel misbruik

De afgelopen jaren is er nauw en goed samengewerkt tussen het CSG, het Adviesteam Seksueel Misbruik (ASM) en verschillende professionals in Amsterdam-Amstelland. Om deze prettige samenwerking te benadrukken en deskundigheidsbevordering te intensiveren organiseerden het CSG en het ASM een reeks muzikale lezingen en theatervoorstellingen over seksueel misbruik voor diverse professionals in Amsterdam-Amstelland. Tijdens de muzikale lezing van stichting 'Wij zijn M' doet een ervaringsdeskundige haar verhaal en wordt zij daarbij ondersteund door kleinkunstnummers. De theatervoorstelling van 'Stichting Praat' is eveneens een productie van ervaringsdeskundigen die theater gebruiken om inzicht te verschaffen in de dynamiek van seksueel misbruik. Het doel van de voorstellingen is om het publiek te raken en aan het denken te zetten over de impact van seksueel misbruik en hiermee het taboe rondom het onderwerp te doorbreken.

In de week tegen Kindermishandeling (20 tot en met 26 november) is de eerste lezing gegeven aan medewerkers in de jeugdzorg en jeugdbescherming, Veilig Thuis, William Schrikker Groep, Blijvend Veilig, Leger des Heils, Raad van de Kinderbescherming en de Zedenpolitie. De vervolglezingen werden in december gegeven aan medewerkers van de Ouder- en kind teams en de Jeugdgezondheidszorg, de medewerkers van het lokaal team in de gemeente Diemen en aan informele partijen en de adviseurs sociale basis. In totaal is de muzikale lezing vijf keer en de theatervoorstelling drie keer gegeven op verschillende locaties in de regio.

3.2 Intieme terreur en femicide

Intieme terreur is een ernstige vorm van huiselijk geweld, een vorm van geweld met veel controle en dwang. Deze vorm van geweld neemt nauwelijks af en kent het vaakst een dodelijke afloop, in de vorm van vrouwenmoord (femicide). Bij deze vorm van geweld is er niet alleen sprake van fysieke of verbale agressie, maar ook van psychisch geweld. Er vindt binnen deze relaties een ernstige vorm van controle en dwang plaats, waarbij het slachtoffer ook geïsoleerd wordt. Er wordt geschat dat zo'n 20 tot 25 procent van de meldingen bij politie over partnergeweld een gevolg zijn van intieme terreur.

Kennis over aanpak

De meeste organisaties die met huiselijk geweld te maken hebben, werken systeemgericht. Dit is de werkwijze die het best werkt bij wederkerig partnergeweld, de vorm van huiselijk geweld die het meest voorkomt. Ook in het geval van intieme terreur is dat wenselijk, omdat dan met alle betrokkenen gewerkt moet worden. Echter kan het bij intieme terreur gevaarlijk zijn om gezamenlijke systeemgesprekken te voeren, de angst van het slachtoffer onvoldoende serieus te nemen, overtredingen niet te handhaven en ook om zondermeer beide partners te betrekken bij een eventuele omgangsregeling. Zowel professionals, als inwoners van Amsterdam-Amstelland zijn nog onvoldoende op de hoogte van de juiste kennis over intieme terreur. Nieuwe onderzoeken dragen bij aan de verzameling hiervan. De Amsterdam-Amstelland gemeenten hebben daarom in 2023 verschillende acties uitgezet om de kennis te vergroten, bijvoorbeeld door de informatie uit de recente studie van het Verwey-Jonker Instituut⁵ breder te delen.

Conferentie femicide professionals

Een van de acties was het organiseren van een conferentie 'Femicide en intieme terreur binnen huiselijk geweld' door de gemeente Amsterdam, samen met Blijf Groep, de politie en de Europese Alliantie van Family Justice Centra (EFJCA). Hier spraken binnenlandse en buitenlandse deskundigen over de samenhang tussen partnergeweld, geweld tegen vrouwen en kindermishandeling, over niet-fatale verwurging en over de acht fases in het proces van intieme terreur en dwangmatige controle. Ook was er aandacht voor het verhaal van een nabestaande van een slachtoffer van femicide. De conferentie creëerde bewustzijn over het probleem bij professionals en droeg bij aan het erkennen en herkennen van intieme terreur en recente kennis over de rode vlaggen voor femicide. Met het geboden handelingsperspectief kunnen de professionals als ambassadeurs de kennis verder brengen binnen hun eigen organisaties.

Communicatie-actie slachtoffer intieme terreur

Om ook (potentiële) slachtoffers van intieme terreur te bereiken, heeft de gemeente Amsterdam in samenwerking met de Blijf Groep en Veilig Thuis een stedelijke flyeractie opgezet gericht op vrouwen die mogelijk slachtoffer van intieme terreur zijn. De flyers zijn verspreid bij huisartsen, op scholen, bibliotheken, in wijkcentra, in horeca en in damestoiletten in horeca. Daarnaast kreeg femicide in december twee weken extra aandacht door middel van een dagelijks item in Amsterdam Informeert op AT5. Dit wordt komend voorjaar herhaalt. De flyers verwezen door naar online informatie over intieme terreur, femicide en advies. Er wordt ook sociale media ingezet.

In 2024 willen we de gezamenlijke aanpak bij intieme terreur en ter voorkoming van femicide verder versterken.

Amsterdam gaststad Orange the World

Naast deze communicaties was Amsterdam in 2023 de gaststad voor de landelijke aftrap van de United Nations Women 'Orange the World'-campagne; de jaarlijkse wereldwijde actie rond het voorkomen van (seksueel) geweld tegen vrouwen en meisjes. Onder andere het Centrum Seksueel Geweld sloot aan bij de activiteiten die plaatsvonden. Aan de campagne werd vervolgens in verschillende Amsterdam-Amstelland gemeentes aandacht geschonken, in Uithoorn droegen de raadsleden bijvoorbeeld een pin tijdens de raadsvergaderingen. Daarnaast werd de Orange the World-vlag op het stadhuis gehesen.

"Hij lijkt aardig, maar ik ken zijn duistere kant"

**Twijfel je aan
het gedrag van
je partner?**

Bel anoniem voor steun of advies
088 234 24 50

www.isditliefde.nl

Blijf Veilig Thuis Gemeente Amsterdam

Campagne intieme terreur

⁵ Verschillend perspectief, samen kijken. www.verwey-jonker.nl/publicatie/verschillend-perspectief-samen-kijken

Flyers en posters waarschuwen voor femicide

door Marijn Schrijver

AMSTERDAM • Met flyers en posters waarschuwt de gemeente deze winter vrouwen voor femicide. „We hebben het te lang verhuuld: dit is vrouwenmoord.”

Onlangs sprak wethouder Alexander Scholtes (Zorg) nog op een congres over femicide. Daar vertelde een vrouw over haar zus. „Ze was het slachtoffer van controle, dwang, isolatie, jaloezie, vernedering. En uiteindelijk de dood”, zegt hij. „Het was echt heel heftig.”

Het benadrukte voor de wethouder nog maar eens dat het belangrijk is dat vrouwen en professionals op tijd deze vorm van huiselijk geweld herkennen: femicide. Vrouwenmoord.

Een op de vijf Nederlandse vrouwen maakt partnergeweld mee, elke acht dagen wordt een vrouw vermoord.

Met flyers op straat en posters in bijvoorbeeld bibliotheken en horeca waarschuwt de gemeente vrouwen. „Ik dacht altijd: flyeren is ouderwets. Maar voor deze doelgroep is het juist belangrijk”, zegt Scholtes. Hij hoopt vrouwen laagdrempelig te bereiken. De campagne is er juist tijdens de feestdagen, omdat dan vaak de spanningen thuis toenemen.

Liefde

Maar hoe herken je het? „Het begint vaak met enorme uitingen van liefde en later steeds meer in controlerend en bezitterig gedrag”, zegt de wethouder. „Tele-

foons checken, telkens willen weten waar de partner uithangt, heel jaloers reageren als de partner ook maar even contact heeft met een andere man. Uiteindelijk ook het isoleren en vernederen. Dat zijn de beginnende signalen. En dat slaat dan

door in fysiek, psychologisch of seksueel geweld.”

Er is steeds meer kennis over femicide, zegt Scholtes. „Die vergt een andere aanpak dan andere vormen van huiselijk geweld.” Met het hele gezin in behandeling of relatietherapie heeft

De gemeente Amsterdam wil vrouwen helpen die thuis geweld meemaken.
FOTO GETTY

bijvoorbeeld geen zin. „Bij deze vorm moet je dat juist niet doen, vanwege de machtsverhoudingen tussen de partners.”

Femicide komt overal voor, waarschuwt de wethouder. „Dit kom je

echt in alle lagen van de bevolking tegen. Het enige wat de slachtoffers gemeen hebben, is dat ze vrouwen zijn. Ik denk dat we te lang hebben verhuuld waar het om gaat: dit is gewoon vrouwenmoord.”

De flyer adviseert vrou-

wen om bij de genoemde signalen contact op te nemen met de Blijf Groep, die helpt huiselijk geweld te stoppen. „Het is ook echt nodig om mensen die spiegel voor te houden. Probeer te herkennen wat er gebeurt, probeer ook te her-

kennen dat dit soort misbruik niks meer te maken heeft met liefde. En probeer op tijd hulp te zoeken voordat het verder ont-

aardt”, zegt Scholtes.

Tegelijkertijd zal nog een tweede campagne zichtbaar zijn tijdens deze winter, die omstanders vraagt in te grijpen als zij huiselijk geweld in algemenere zin vermoeden. Ook tegen kinderen.

Juist rond de feestdagen is er spanning

Artikel in de Telegraaf

4. Gerichte inzet per specifieke doelgroep

Huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld kan in alle lagen van de samenleving voorkomen. Echter zijn er bepaalde groepen waarbij dit vaker voorkomt, bijvoorbeeld door intergenerationele overdracht of doordat mensen kwetsbaarder worden doordat ze ouder worden. Ervaringsdeskundigen kunnen vanuit hun ervaring aangeven wat zij in hun situatie nodig hadden, deze expertise is van groot belang bij de aanpak van HGKM. In 2023 is daarom ingezet op het beter benutten van ervaringsdeskundigen, om zo onder andere doelgroepen zoals omstanders, ouderen, jongeren, of mensen uit de LHBTIQ+-gemeenschap beter te kunnen bereiken en helpen.

Resultaten

- ◆ In verschillende stadsdelen van Amsterdam en in de regio Amstelland stond de expositie 'Wij...doorbreken de Cirkel van Geweld'.
- ◆ De campagne 'Ik vermoed huiselijk geweld' - Gemeente Amsterdam draaide in Amsterdam-Amstelland, onder andere op digischermen in bus, tram en metro en in sportscholen, opabri's, bij huisartsen en in bioscopen in Amsterdam.
- ◆ Veilig Thuis organiseerde samen met mantelzorgorganisatie Markant een campagne met de boodschap 'Ik zie jou, zie jij mij?'
- ◆ Veilig Thuis ontwikkelde een training 'Signalerend in gesprek over Huiselijk geweld met iemand uit de LHBTIQ+-doelgroep', waar onder andere een Buurtteam en het Transgender Netwerk deelnamen.

4.1 Ervaringsdeskundigen

Er zijn veel verschillende partijen betrokken bij de aanpak van HGKM en seksueel geweld. Elke partij bekijkt het probleem vanuit een andere perspectief en kan vanuit dat perspectief een bijdrage leveren. De hulp aan slachtoffers en plegers van HGKM is complex en de drempel naar hulpverlening wordt vaak als hoog ervaren. Om deze beter in te kunnen richten is de inzet van ervaringsdeskundigen van grote toegevoegde waarde.

Brugfunctie ervaringsdeskundigen

Ervaringsdeskundigen op het gebied van HGKM en/of seksueel geweld hebben zich deskundig gemaakt in het overbrengen van die kennis uit ervaring. Met deze kennis en ervaring kunnen ze een belangrijke brugfunctie vervullen. Door beleid aan ervaringsdeskundigen voor te leggen, kunnen zij wijzen op mogelijke blinde vlekken, mogelijk foutieve aannames en kunnen zij verbeter suggesties doen om de doelgroep goed te bereiken én behandelen. Binnen diverse organisaties hebben ervaringsdeskundigen een rol in het primaire proces, bijvoorbeeld bij Blijvend Veilig, de Blijf Groep, het Ouder- en Kindteam en bij het traject Voorbij de Onmacht. De gemeente Uithoorn heeft op de Coming-Out dag in 2023 een ervaringsdeskundige ingezet om in gesprek te gaan met jongeren van het Vakcollege Thamen. De ervaringsdeskundige is transgender en heeft een boek geschreven over de eigen ervaringen.

Ook voor de ontwikkeling van beleid werken we steeds meer samen met ervaringsdeskundigen. Het regionale programmateam Amsterdam-Amstelland HGKM heeft de kennis van ervaringsdeskundigen in een werksessie benut. In deze werksessie werd met verschillende ervaringsdeskundigen over de Regioaanpak gesproken. Aan de hand van hun persoonlijke verhalen en de visie van de ervaringsdeskundigen op de Regioaanpak zijn een aantal prioriteiten vastgesteld. Het borgen van ervaringsdeskundigheid in het beleid, het bevorderen van bewustwording over en erkenning van intieme terreur

onder professionals, en het definiëren van duidelijke, evalueerbare doelstellingen werden hierbij genoemd. De gemeente Uithoorn pakt dit al op door samen met een ervaringsdeskundige aan nieuwe medewerkers een training Meldcode te geven. Binnen het onderzoek naar de effectieve plegeraanpak is ook samengewerkt met een drietal ervaringsdeskundige plegers. In 2024 zal verder worden gewerkt aan het borgen van ervaringsdeskundigheid binnen beleid en het bevorderen van de samenwerking met ervaringsdeskundigen bij formele en informele partners.

4.2 Omstanders en betrokkenen

Als slachtoffers en plegers het lukt om HGKM te doorbreken, hebben zij daarbij vaak hulp nodig van omstanders: ze kunnen het niet alleen. Om de eerste, grote stap naar een oplossing te zetten is de omgeving nodig. De omgeving kan plegers en slachtoffers een spiegel voorhouden, kan normen stellen, steun bieden, laten merken open te staan voor een gesprek. Ook kunnen mensen uit de omgeving zelf het gesprek aangaan met het slachtoffer of de pleger of professionals inschakelen die hulp kunnen bieden. Omdat de omgeving het meest ontvankelijk is voor communicatie, wordt er ingezet op het bereiken van de omgeving om de pleger en slachtoffer uiteindelijk te bereiken. Het aangaan van een

gesprek over HGKM, seksueel geweld, femicide of intieme terreur kan lastig zijn, en in het geval van intieme terreur soms zelfs gevaarlijk voor het slachtoffer. Hiervoor kunnen omstanders hulp vragen bij organisaties zoals Veilig Thuis of de Blijf Groep. Om deze groep te bereiken en naar de juiste instanties te leiden, zijn in 2023 twee campagnes opgezet: 'ik vermoed huiselijk geweld' en 'wij doorbreken de cirkel van geweld'.

Ik vermoed huiselijk geweld

'Ik vermoed huiselijk geweld' was een grootstedelijke HGKM-campagne om mensen met vermoedens van huiselijk geweld in hun omgeving te bereiken. De campagne sloot aan bij de nationale campagne die tot november 2023 te zien was. Doel was omstanders te stimuleren om bij vermoeden van huiselijk geweld het gesprek aan te gaan met slachtoffer of pleger, om deze inzicht in de eigen situatie te geven en aan te zetten tot het zoeken van hulp. Zo had deze campagne als doel om slachtoffers te stimuleren om sneller hulp te vragen aan een omstander of professional bij een onveilige of onprettige thuissituatie. Tot slot richtte deze campagne zich tot de plegers, zodat zij bij gevoelens van een machteloze thuissituatie sneller om hulp vragen bij omstanders of professionals.

Door omstanders mee te geven dat het echt helpt om iets te doen, hoe klein de actie ook lijkt, wordt het besef aangewakkerd dat iedereen iets kan doen. De boodschap van de campagne was daarom; 'Vermoed je huiselijk geweld? Ga het gesprek aan.' Op **Ik vermoed huiselijk geweld - Gemeente Amsterdam** staan gesprekstips. De campagne is via verschillende kanalen verspreid, zo hing de boodschap op abri's, werd het getoond op digischermen in trams en bussen en in sportscholen en werd het in bioscopen getoond. AT5 Informeert zond rond de decemberfeestdagen twee weken lang elk heel uur een item uit. De campagne is ook breed op sociale media uitgezet, met de nadruk op Instagram, Facebook en YouTube.

Wij...doorbreken de cirkel van geweld

'Wij...doorbreken de cirkel van geweld' is een multimediale reizende fototentoonstelling in de open lucht die wordt ingezet als aanjager om HGKM in alle lagen van de bevolking bespreekbaar te maken. De tentoonstelling bestaat uit indringende portretten en relevante verhalen van personen die de cirkel van geweld doorbroken hebben. Met behulp van online en offline storytelling worden de personen die het verschil maakten in beeld gebracht en wordt verteld op welke manier dat is gebeurd.

De tentoonstelling is dit jaar in zes stadsdelen in Amsterdam vertoond, met een aftrap in stadsdeel Oost. De stadsdeelvoorzitter van Oost opende de expositie. Daarbij waren er ervaringsdeskundigen aanwezig – waaronder één van de geportretteerden – en een ervaringsdeskundige van de Stichting Together We Rise. Na afloop van de expositie was er een netwerkmoment om na te praten over de expositie. In het stadsgebied Weesp wordt de expositie in 2024 vertoond.

Abri campagne Ik vermoed huiselijk geweld

Ook in de Amstellandgemeenten is de tentoonstelling te zien geweest. Zo zijn bijvoorbeeld in de gemeente Ouder-Amstel bij de opening van de tentoonstelling met omstanders gesprekken gefaciliteerd over huiselijk geweld. Ook in Uithoorn, Amstelveen en Aalsmeer leidden de portretten tot gesprekken met aanwezige burgers, raadsleden en professionals. Hier stonden de portretten zowel in januari, als in december tijdens de weken tegen geweld tentoon.

4.3 Ouderen

In de Regioaanpak wordt ook extra ingezet op ouderen, omdat hulpbehoefte en kwetsbaarheid toeneemt naarmate mensen ouder worden. Veilig Thuis organiseerde daarom samen met mantelzorgorganisatie Markant een campagne. Op de jaarlijkse Internationale dag tegen ouderenmishandeling deelden deze organisaties koffie uit op het Buikslotermeerplein in Amsterdam Noord. Tijdens het uitdelen gingen medewerkers met voorbijgangers in gesprek en vroegen hen: 'Ik zie jou, zie jij mij?'

Campagne financieel misbruik

Een andere campagne in 2023 was de campagne 'Financieel misbruik kan iedereen overkomen'. Deze werd ontwikkeld door de gemeente Amsterdam om ouderen bewust te maken van het risico op financieel misbruik. Deze campagne werd verspreid naar de Amstellandgemeenten. In verschillende Amstellandgemeenten zijn ook advertenties in lokale weekbladen geplaatst om financieel misbruik onder de aandacht te brengen.

Om de campagne goed onder de aandacht te brengen werd aan organisaties en instellingen die frequent door ouderen worden bezocht ongeveer 20.000 preventie-flyers over geweld tegen ouderen uitgedeeld. De flyers werden ook online door middel van posts op sociale media onder

Campagne financieel misbruik ouderen

Wij... doorbreken de cirkel van geweld

de aandacht gebracht bij ouderen. Daarnaast werd er twee weken lang op elk heel uur een item op [AT5 Informeert uitgezonden](#)⁶. Tot slot lanceerde de gemeente Amsterdam een speciale webpagina met informatie over financieel veilig ouder worden op www.amsterdam.nl/financieelmisbruik.

Bijeenkomst Senioren en Veiligheid

Veilig Thuis richtte zich in 2023 ook op financieel misbruik van ouderen door het organiseren van bijeenkomsten en acties. Zo stonden zij op 26 april met een informatiestand op de markt in Amsterdam Zuid na een bijeenkomst voor ouderen rondom het thema 'Senioren en Veiligheid'. Ook richtte Veilig Thuis zich op professionals die met ouderen werken middels een interactieve bijeenkomst. De trainersgroep 'Wilde Kastanje Training & Opleiding' speelde een casus na. Diverse organisaties uit terreinen zoals bewindvoering, bankwezen en notariaat gaven samen met de politie en Veilig Thuis informatie over wat zij kunnen betekenen om financieel misbruik tegen te gaan.

Tot slot adverteerde Veilig Thuis twee weken lang op 40 regionale bussen en in lokale kranten in Amsterdam-Amstelland met informatie over ouderenmishandeling, met daarin de contactgegevens van Veilig Thuis.

4.4 Jongeren

Ook dit jaar is weer voor en door studenten een conferentie, debat en kinderrechtenmars georganiseerd. Na een gezamenlijke opening startte de kinderrechtenmars met hartenkreten. Vervolgens werd er door workshops aandacht gegenereerd voor kinderrechten en tegen kindermishandeling. Zo is een workshop over signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling verzorgd, gaf de Kindertelefoon een workshop over het praten over alles; van verliefdheid tot verwaarlozing en alles ertussenin, en was er een workshop over intergenerationele overdracht van kindermishandeling en criminaliteit en de risico- en beschermende factoren in de praktijk.

⁶ *Wekelijks slachtoffers financieel misbruik: "Ik ben je dochter, zou je me 500 euro kunnen lenen" - AT5*

Onderzoek onder jongeren

Om een beter beeld van de behoeftes van de doelgroep jongeren te krijgen en hier vervolgens gericht beleid op te kunnen inzetten, startte Cliëntenbelang in 2023 een onderzoek. Het onderzoek zal worden opgeleverd in het eerste kwartaal van 2024 en heeft als doel om helder te krijgen hoe de gemeenten jongeren kunnen ondersteunen als ze thuis onveiligheid ervaren. Hierbij wordt uitgevraagd welke vormen van HGKM het meest spelen onder jongeren, waar de informatiebehoefte zit en wat hen zou helpen om advies of hulp te zoeken. Daarnaast richt het onderzoek zich op de manier waarop jongeren het best kunnen worden benaderd en wie door jongeren als een betrouwbare informatiebron wordt gezien. Op basis van deze uitkomsten wordt een gerichte communicatiecampagne uitgezet.

4.5 LHBTIQ+

Uit de prevalentie-monitor huiselijk geweld en seksueel geweld blijkt dat mensen uit de LHBTIQ+-gemeenschap vaker te maken hebben met huiselijk geweld. Daarbij blijkt dat transgender personen onvoldoende in beeld zijn bij professionals die werken in het veld van HGKM.

Veilig Thuis ontwikkelde een training 'Signalerend in gesprek over Huiselijk Geweld met iemand uit de LHBTIQ+-doelgroep', speciaal voor professionals zoals (huis)artsen, verpleegkundigen, psychologen, vertrouwenspersonen en wijkteams. De training bevat een theoretisch gedeelte, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek, maar is vooral een praktijkgerichte training waarin deelnemers oefenen met gesprekstechnieken. De training biedt handvatten aan professionals om het gesprek aan te gaan met iemand uit de LHBTIQ+-gemeenschap over huiselijk geweld dat specifiek voortkomt uit het LHBTIQ+ zijn. In 2023 namen onder andere een Buurtteam, een belangenbehartiger en het Transgender Netwerk deel. De training werd goed ontvangen en de punten uit de evaluatie worden gebruikt om de training voor 2024 aan te scherpen.

Conferentie 'Zien en gezien worden'

In oktober organiseerde Veilig Thuis daarnaast de conferentie 'Zien en gezien worden'. Een van de workshops stond in het teken van 'Je LHBTIQ+-hulpvrager écht zien'. De workshop leert professionals in hulpverlening om zich sensitiever op te stellen, zodat de hulpvrager zichzelf

durft te zijn. Een van de voorbeelden is het vragen aan de hulpvrager met welke voornaamwoorden diegene aangesproken wil worden. Daarnaast wordt in de workshop het verschil tussen genderidentiteit en genderexpressie uitgelegd en wordt er aandacht besteed aan het meer voorkomen van huiselijk geweld onder de LHBTIQ+-gemeenschap. Na veel enthousiaste reacties heeft Veilig Thuis besloten om de workshop standaard op te nemen in het pakket en aan te blijven bieden in 2024.

4.6 Ongelijk investeren voor gelijke kansen

Sommige gebieden in Amsterdam vragen om meer investering in sociale gelijkheid en kansen dan andere gebieden. Om die reden zijn er in Amsterdam Zuidoost, Nieuw-West en Noord plannen opgesteld om verbeteringen op lange termijn door te voeren op het gebied van veiligheid, leefbaarheid, huisvesting en werk; het Masterplan Zuidoost, het Nationaal Programma Samen Nieuw-West en Samen Beter in Noord. In Amsterdam Zuidoost en Nieuw-West focussen ze daarbij ook specifiek op HGKM.

Onder het Nationaal Programma Samen Nieuw-West is binnen het domein Veiligheid in 2023 een project gestart op het gebied van HGKM in het stadsdeel Nieuw-West. Hierin werken organisaties uit de formele en de informele wereld samen om HGKM en recidive te voorkomen en te stoppen⁷. Door het verbeteren van de samenwerking tussen formele en informele partijen kunnen gezinnen en huishoudens waar sprake is van HGKM eerder worden bereikt en effectiever worden geholpen. Daartoe wordt een breed scala aan activiteiten opgezet om de dialoog en openheid over HGKM in de wijk te faciliteren. Dit is begonnen in de weken zonder geweld (november 2023) en wordt gecontinueerd in de programmering van een groot aantal organisaties in Nieuw-West gedurende 2024. Tevens wordt gewerkt aan het realiseren van time-outwoningen, waar gezinsleden (zowel 'plegers' als 'slachtoffers') zorg ontvangen en tijdelijk kunnen verblijven, zodat ondertussen gewerkt kan worden aan structurele verbetering van de thuissituatie. Het kan gaan om een preventieve inzet (om crisis te voorkomen) of om een crisismaatregel. Er kan zowel sprake zijn van vrijwilligheid of van de inzet van een Tijdelijk Huis Verbod. Een THV kan daarbij ook als preventieve maatregel ingezet worden vanuit de hulpverlening. Hulpverlening richt zich altijd op alle leden van het gezin of huishouden, dus nadrukkelijk óók op plegers.

⁷ In de stuurgroep van het project nemen de volgende organisaties deel: Actiecentrum Veiligheid en Zorg, Saaam Zorg, Politie, Blijf Groep, Jeugdbescherming Regio Amsterdam, Veilig Thuis en de gemeente Amsterdam.

5. Gerichte aandacht voor verhogen kennis en vaardigheid

Voor de aanpak van huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld kunnen allerlei verschillende organisaties in het sociaal domein vanuit hun eigen werkveld bijdragen. Zowel formele partijen als informele partijen zijn hierbij onmisbaar. Om (informele) organisaties die te maken kunnen hebben met slachtoffers van HGKM te ondersteunen zijn in 2023 verschillende inspanningen gedaan om de kennis te vergroten en de toepassing van deze kennis beter te laten verlopen. Hierbij is onder andere extra aandacht gegaan naar professionals in de wijk, op scholen, (semi-)professionals in opleiding en informele organisaties. Ook is er geïnvesteerd in het implementeren van de Top-3 methodiek voor gefaseerd samenwerken aan veiligheid. Tot slot heeft Amstelveen een pilot kennisvergroting HGKM bij sport- en hobbyverenigingen opgezet en uitgevoerd.

Resultaten

- ✦ In Amstelveen is in 2023 in samenwerking met de Augeo Foundation een pilot gedraaid bij sport- en hobbyverenigingen, waarbij coaches, trainers en begeleiders van een vereniging om signalen van HGKM te herkennen en bespreekbaar te maken.
- ✦ Het Handboek Samen Sterker tegen Huiselijk Geweld is geactualiseerd in 2023. Daarnaast is er een oplegger ontwikkeld, zodat professionals het Handboek makkelijker kunnen gebruiken.
- ✦ De gemeente Amsterdam organiseerde samen met de opleiding Social Work een meldcodeshow. Hier leren eerstejaarsstudenten hoe zij tijdens hun stage extra alert kunnen zijn op signalen van HGKM.

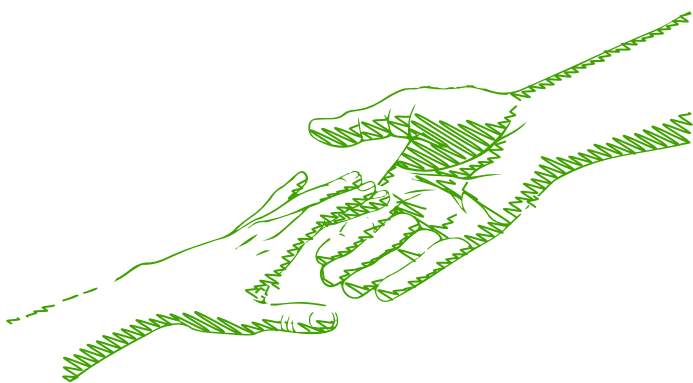
5.1 Wijkteams en onderwijs

De samenwerking tussen partners in het sociaal domein, waaronder de wijkteams, is van groot belang bij het signaleren en oplossen van HGKM. De wijkteam-medewerkers kunnen zich het hele jaar door inschrijven voor voorlichtingsbijeenkomsten over HGKM. Hierin worden zij voorgelicht door ervaren trainers van Veilig Thuis over hoe HGKM herkend kan worden en hoe daar dan in te handelen. Per wijkteam is er ook een aandachtsfunctionaris HGKM, deze wordt door middel van een verdiepende training door Veilig Thuis vaardig gemaakt in het ondersteunen van hun team ten aanzien van het onderwerp HGKM. Ook de Ouder- en Kindteams hebben per team meerdere aandachtsfunctionarissen HGKM. Daarnaast heeft het Ouder- en Kindteam divers aanbod op leren & ontwikkelen op dit thema en is het werken met de Top-3 methode onderdeel van het werkproces.

Training professionals

Speciaal voor professionals die verbonden zijn aan voor- of basisscholen biedt de gemeente een intensieve training van acht dagdelen aan. In deze training leren professionals, zoals intern begeleiders en ouder- en kindadviseurs, hoe zij sterk kunnen samenwerken wanneer er vermoedens zijn bij onveiligheid van kinderen. Elk jaar kunnen er vijf groepen van maximaal twaalf deelnemers meedoen aan deze training.

Naast aandacht voor signalering op voor- en basisscholen, is er in 2023 extra aandacht besteed aan het voortgezet onderwijs. Op 27 juni 2023 vertoonde Pakhuis de Zwijger de film *Camouflage* welke de impact laat zien van een onveilige thuissituatie op de veertienjarige jongen. De film toont hoe het de relatie met zijn moeder, de omgang met zijn vrienden en zijn gedrag op school beïnvloedt. Na afloop volgde een panelgesprek over de rol van het onderwijs in de signalering en preventie van HGKM.

In Amstelveen en Aalsmeer is er begin 2023 aandacht geweest voor het onderwijs en veiligheid. In gesprekken kwam naar voren dat het soms onduidelijk is wat er gebeurd wanneer er sprake lijkt te zijn van onveiligheid binnen een gezin en scholen hierover een Veilig Thuis melding doen. Op drie 'kernteamoverleggen' (Amstelveen Noord, Amstelveen Zuid en Aalsmeer) waar intern begeleiders en directeurs binnen het primair onderwijs plaatsnemen, werd er gepresenteerd en gesproken over de veiligheidsketen, Veilig Thuis en de samenwerking met het onderwijs.

5.2 (Semi-)professionals en professionals in opleiding

De gemeente Amsterdam is in 2023 een samenwerking gestart met de opleiding Social Work. Tijdens de Week tegen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, georganiseerd door de opleiding, nemen eerstejaarsstudenten deel aan de Meldcodeshow. Hier leren eerstejaarsstudenten hoe zij tijdens hun stage extra alert kunnen zijn op signalen van HGKM. Deze activiteit, waarvan de gemeente medeorganisator is, vormt een aanvulling op het bestaande curriculum over de meldcode. Er is voor deze samenwerking gekozen om studenten al in de beginfase van hun professionele carrière bewust te maken over het onderwerp HGKM. De studenten doorlopen hun stage bij bekende sport- en welzijnsorganisaties in Amsterdam-Amstelland. Vervolgens zullen de opleidingen zelf vervolg geven aan de activiteiten en zorgen voor jaarlijkse herhaling.

Behandelaren en gedragswetenschappers kunnen zich ook aanmelden bij een online platform voor een opleiding en professionele ontwikkeling gericht op 'Trauma- en gehechtheidsbehandeling na huiselijk geweld'. Landelijk doen bijna 250 behandelaren en gedragswetenschappers mee aan de leerlijn, waarvan 14 in de regio Amsterdam, daarnaast volgen bijna 1.200 professionals de leerlijn 'Huiselijk geweld en traumasensitief werken'.

5.3 Handboek Samen Sterker tegen Geweld

In maart 2021 is het Handboek 'Samen Sterker tegen HGKM' gelanceerd. Het Handboek is in co-creatie ontwikkeld door de gemeente Amsterdam, de Blijf Groep en negen informele organisaties in Amsterdam, met ondersteuning van Venzo en de Vrijwilligerscentrale Amsterdam.

Het Handboek is erop gericht om informele partijen te ondersteunen en biedt handvatten om de samenwerking tussen formele en informele organisaties te versterken. Het Handboek heeft oog voor de enorme meerwaarde van de informele partijen, die door het organiseren van laagdrempelige activiteiten bijdragen aan het leggen van verbinding met de inwoners. Mede dankzij de informele partijen worden inwoners beter bereikt, geïnformeerd en wordt het vertrouwen in formele hulpverlening vergroot. Dit onderschrijft het belang van een goede verbinding tussen formele en informele hulpverlening om slachtoffers

in beeld te krijgen, te ondersteunen en tijdig passende hulp te bieden.

Meer aandacht voor seksueel geweld

In 2023 is het Handboek geactualiseerd, waarbij onder andere meer aandacht is besteed aan seksueel geweld. Bij deze vorm van geweld blijft, ondanks de toegenomen maatschappelijke en politieke aandacht, slechts een deel van de slachtoffers zichtbaar. In het geüpdatete Handboek is extra focus aangebracht op de samenwerking bij casussen waar seksueel geweld of misbruik speelt en worden routes opgenomen naar hulp en advies. Naast de actualisering en het toevoegen van seksueel geweld is er een oplegger ontwikkeld. Deze oplegger zorgt ervoor dat het Handboek voor professionals makkelijker te gebruiken is. In de Weken tegen Geweld werd deze oplegger verspreid en onder de aandacht gebracht.

De uitreiking van de herziene versie van het Handboek staat gepland op een grote bijeenkomst rondom het Handboek in het eerste kwartaal van 2024, ook zal deze via diverse offline- en online kanalen worden aangeboden. Daarnaast wordt nagedacht over een goede borging van het Handboek in het netwerk per stadsdeel. De mogelijkheden hiertoe worden nog verkend.

De adviseurs van de sociale basis hebben hierbij een belangrijke rol. Zij hebben op wijkniveau in de stadsdelen een rol in het organiseren van preventieactiviteiten.

Handboek

Met deze activiteiten maken de adviseurs HGKM bespreekbaar, kunnen ze problemen signaleren en hier vervolgens naar handelen. De adviseurs kennen het netwerk van formele en informele partners in de wijk goed en onderhouden het contact met professionals en subsidierelaties. Ter versteviging van het netwerk wordt daarbij ook gekeken naar de uitbreiding van de samenwerking met huisartsen, jongerenwerk en de veiligheidspartners in de wijk.

Naast het organiseren van preventieactiviteiten organiseren de adviseurs sociale basis minimaal twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst in het kader van het Handboek en de samenwerking tussen formele en informele partijen. Tijdens deze bijeenkomsten staan kennisdeling, samenwerking en het uitwisselen van ervaringen en knelpunten centraal.

5.4 Pilot kennisvergroting HGKM bij sport- en hobbyverenigingen

In Amstelveen is in 2023 in samenwerking met de Augeo Foundation een pilot gedraaid bij sport- en hobbyverenigingen. Hierbij werden verschillende sportverenigingen geclusterd en werd per cluster een training aangeboden die betrekking had op het herkennen en bespreken van signalen van HGKM. Tijdens de training werd vervolgens nader ingegaan op de rol van de coach, trainer of begeleider op een vereniging ten aanzien van het kind. De training krijgt een vervolg in de vorm van het aanbieden van e-learningmodules aan sport- en hobbyverenigingen, zodat vrijwilligers van de verenigingen zich kosteloos kunnen verdiepen in deze materie.

6. Monitoring

Om de effectiviteit van de Regioaanpak 'Veiligheid voor Elkaar 2020-2024' te monitoren, zijn verschillende indicatoren in de Regioaanpak opgenomen. Niet alle indicatoren zijn kwantitatief goed te meten. Daarom is in 2023 gestart met de uitvoeren van verschillende onderzoeken. Zo doet het Centrum voor Cliëntervaringen onderzoek bij jongeren naar het bespreekbaar maken van onveiligheid thuis. Dit onderzoek zal in 2024 gereed zijn en worden gebruikt bij het aansluiten van het beleid op de behoeftes en noodzaken van jongeren.

Enquête meldingsbereidheid

Ook is in 2023 gestart met een onderzoek naar meldingsbereidheid door het interne onderzoeksbureau Onderzoek & Statistiek. Dit onderzoek wordt onder andere middels enquêtes uitgezet in de regio Amsterdam, de resultaten zullen in 2024 gereed zijn.

Adviesvragen en meldingen

Kwantitatieve indicatoren die we nauw volgen, zijn het aantal en de momenten van adviesvragen en meldingen van inwoners en professionals bij instanties zoals Veilig

Thuis en het Centrum Seksueel Geweld. Bij Veilig Thuis zagen we een daling in de adviesvragen van 2020 naar 2021, met vervolgens weer een lichte stijging naar 2021. De prognose voor 2023 is 10.700 adviesvragen, een lichte stijging ten opzichte van 2022, maar wel in lijn met het aantal adviesvragen in 2021. Het aantal meldingen en adviesvragen van inwoners lijkt de afgelopen jaren te dalen. De daling van het aantal meldingen in 2021 heeft mogelijk te maken met de decentralisatie van het kenniscentrum huiselijk geweld van de politie. Inmiddels is er ingezet op het aanstellen van regisseurs zorg en veiligheid bij de politie die ondersteunen in het proces van melden bij Veilig Thuis. Ook in Uithoorn worden er aanpassingen gedaan naar aanleiding van het aantal adviesvragen. Het aantal meldingen voor ouderenmishandeling blijkt daar erg laag, daarom wordt in 2024 extra geïnvesteerd in de meldingsbereidheid voor dit type mishandeling.

Het aantal meldingen en hulpvragen bij het Centrum Seksueel Geweld blijft stijgen, waarschijnlijk mede door de toegenomen maatschappelijke, politieke en media-aandacht.

Tabel 1 totaal aantal meldingen en adviesaanvragen bij Veilig Thuis van 2020 tot en met oktober 2022

Meldingen	2020	2021	2022	2023 t/m oktober
	11.003	9.840	10.202	8.923
Adviesvragen	2020	2021	2022	2023 t/m oktober
	3.757	6.134	5.880	4.404

Tabel 2 Aantal adviesaanvragen aan Veilig Thuis van inwoners

Meldingen inwoners (niet beroepsmatig)	2020	2021	2022	2023 t/m oktober
	441	405	365	277
Adviesvragen inwoners (niet beroepsmatig)	2020	2021	2022	2023 t/m oktober
	1.821	2.876	2.718	1.894

Tabel 3 Aantal meldingen en adviesvragen bij Veilig Thuis vanuit politie en overige professionals

Meldingen politie	2020 8.726	2021 7.395	2022 7.774	2023 t/m oktober 6.904
Meldingen overige professionals	2020 1.949	2021 2.074	2022 2.063	2023 t/m oktober 1.731
Adviesvragen overige professionals	2020 1.914	2021 3.043	2022 2.854	2023 t/m oktober 2.237

Tabel 4 Overdragen huishoudens aan het lokale veld

Percentage huishoudens dat direct na de veiligheidsbeoordeling en/of dienst door Veilig Thuis wordt overgedragen aan het lokale veld	Gehele regio 22%	Amsterdam 21%	Amstelland 27%
---	----------------------------	-------------------------	--------------------------

Tabel 5 Cijfers hulpvragen aan het CSG

Hulpvragen binnen 7 dagen	2020 230	2021 290	2022 443	2023 t/m juni* 177
Hulpvragen na 7 dagen	2020 334	2021 375	2022 827	2023 t/m oktober 458

* Dit zijn voorlopige cijfers die nog kunnen veranderen.

Tabel 6: Aantal opgelegde Tijdelijk Huisverboden in Amsterdam-Amstelland

Meldingen inwoners (niet beroepsmatig)	2020 221	2021 214	2022 201	2023 199
---	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

7. Vooruitblik naar 2024

- ✦ In 2024 zal er een nieuwe Regioaanpak 2025-2029 opgesteld worden, waarin de Amsterdam-Amstellandgemeenten de focus van de komende vier jaar zullen bepalen.
- ✦ In het eerste en tweede kwartaal 2024 worden de tentoonstellingen Kinderen van KOPP en Open over depressiviteit in Uithoorn gehouden.
- ✦ In het eerste kwartaal zal er een bijeenkomst voor informele en formele partners worden georganiseerd over de herziening van het Handboek Samen Sterker tegen Geweld.
- ✦ In 2024 zal het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming verder worden doorontwikkeld en ingevoerd, met daarin aandacht voor de intensieve samenwerking tussen Blijvend Veilig en de lokale teams.
- ✦ Er zal meer aandacht worden gegenereerd voor femicide en intieme terreur en er wordt gewerkt aan een gezamenlijke aanpak.
- ✦ Het Centrum Seksueel Geweld en het programma Seksuele Intimidatie en Seksueel Geweld van het Actiecentrum Veiligheid en Zorg zetten zich in voor meiden en jonge vrouwen en het tegengaan van seksueel geweld. Daarnaast zal het CSG aandacht hebben voor kinderen en seksueel geweld.
- ✦ Er zal voorlichting worden gegeven aan mbo-studenten over seksualiteit.
- ✦ Er zal een voorstelling over intieme terreur worden vertoond aan zorgprofessionals, met na afloop een paneldiscussie over intieme terreur en femicide.
- ✦ Er worden twee sociale kaarten voor huiselijk geweld en seksueel geweld gegenereerd met daarin het hulpaanbod voor plegers.
- ✦ Er wordt passend aanbod ontwikkeld en verbetermaatregelen worden ingezet voor een integrale plegeraanpak voor HGKM en seksueel geweld.
- ✦ Woningstichting Rochdale en Blijf Groep werken aan een intentieovereenkomst om (naar verwachting begin 2026) een tweede Oranje Huis te openen in stadsdeel Zuidoost. Het betreft een nieuwbouwproject in de K-buurt.

